Reggeli kiadás.

5. szám.

Csütörtök, január 12.

1871. XVI. évfolyam.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASZATI LAP.

Megjelenik **reggeli** és **esti** kiadásban, tehát **mindennap** a délutáni órákban.

Előfizetési dij:
Egész évre 10 ft, félévre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy hóra 1 ft. — **Az esti kiadás külön küldéseért a vidékre:** Egész évre 1 ft 50 kr., félévre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy hóra 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső tordautcza **122.** sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

Hirdetési dij: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdij. — **Hirdetések felvétetnek:** Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (Királyutcza 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse ofl. Zeitungs-Agent.

Nyilttéri czikkek: sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — **Előfizetések s hirdetési dijak a vidékről** a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

T. cz. olvasóinkhoz.

A „Kolozsvári Közlöny"-t akkép alakitók át, hogy reggeli és esti kiadásban jelenvén meg, **a legújabb hireket és tudósitásokat is legelőbb hozza, mindennap** széthordatván, illetőleg szétküldetvén délutáni órákban.

Jelszavunk: **a haza és nemzet mindenek fölött!** E zászló alatt fogjuk védelmezni hiven, kitartással, Magyarország és polgártársaink érdekeit.

A **bel- és külügyekről** hozunk eredeti **vezér- és másodczikkeket,** azon publicisták tollából, kik politikai irói pályájukat Magyarország legnagyobb lapjaiban kezdék meg, s a tollat a legnehezebb időkben sem tették le, akkor sem, midőn sokan elnémultak, mert a sajtó vétségek fölött hadi törvényszékek itéltek, zsarnokoskodtak. Az **ország házából** egy jeles irótól kapjuk **tudósitásainkat.** Lesznek érdekes **pesti és bécsi levelek.** Adunk válogatott **Tárczákat** és bő **csatatért** egy volt-honvéd szakavatott tollából. Lesznek **eredeti táviratai,** érdekes **ujdonsági** rovatunk és szemenszedett **apróságok.** Nagy gondot forditunk városunk, a törvényhatóságok és községek ugy a közintézetek ügyeire is, jóhirü **ülmunkatársaink** nagy számmal ajánlván fel becses támogatásukat.

Tizenöt évi fennállásunk alapján eszközlők ez átalakitást, mely szerint tisztelt olvasóink kezébe mi adjuk **mindennap a legolcsóbb lapot.**

Előfizetési feltételek:

Egy évre 1871	jan.—dec. 10 frt	— kr.	o. é.
Félévre	„ jan.—jun. 5 „	50 „	o. é.
Évnegyedre	„ jan.—mart. 3 „	— „	o. é.
Két hóra	„ jan—febr. 2 „	— „	o. é.
Egy hóra	1 „	— „	o. é.

Az **esti kiadás külön küldéseért a vidékre 1 ft 50 kr**

Félévre	„ „ „ „ „	— „ 80 „
Evnegyed.	„ „ „ „ „	— „ 40 „
Két hóra	„ „ „ „ „	— „ 30 „
Egy hóra	„ „ „ „ „	— „ 20 „

Az **előfizetési pénzeket** ugy **az esti kiadás külön küldéseért** járó dijakat a „Kolovsvári Közlöny" **szerkesztőségéhez** (bel-tordautcza 122 szám) kérjük beküldeni, mit t. előfizetőink **postautalványokkal** legczélszerübben tehetnek.

Helyi előfizetéseket elfogad a szerkesztőség (b.-tordautcza 122. szám) és **Demjén László** könyvkereskedése (piaczsor Frölich-ház.)

A helyi hirdetések Demjén László könyvkereskedésében s a „Kol. Közlöny" **kiadó-hivatalában** (piaczsor zálogház-épület, az emelet hátsó részében) vétetnek fel a legmélt.nyosabb dijak mellett.

Egyes példányok Demjén László könyvkereskedésben 4 kr. o. é. kaphatók.

A „reclamatiók" a kiadó hivatalhoz intézendők.

Kolozsvárt, januárban 1871.

A „Kol. Közlöny" szerkesztősége.

Pest, január 9.

(r l.) A képziselőház — miként ezt még elnapoltzása előtt prognostikáltam — az ünnepek után holnap tartja első ülését.

Más években tekintettel voltak mindig a görög ünnepekre is, melyek alatt szintén szünetelt a törvényhozás, ezuttal el kellett térni e szokástól, mert sürgős törvényjavaslat várja megoldását, t. i. az ujonczozásról szóló, melynek e hó 16-áig már szentesitve is kell lennie.

Habár számithatunk arra, hogy az ellenzék — more consueto — most sem hagyandja szó nélkül lefolyni az ügyet, az előterjesztés elfogadásának még is semmi komoly akadály sem fog utjába állni.

A sorrend, az ezután szőnyegre kerülendő törvényjavaslatok iránt nincs ugyan még megállapitva, azonban nem szenved kétséget, mikép a községek rendezésének kérdése fogja a legelső tanácskozás tárgyát képezni, melyre nézve a központi bizottság munkálata már e napokban osztatik szét a képviselők között.

A delegatiók — mindkét részről — szintén tartottak már üléseket az ünnepek után; a magyar bizottság készen is van a pénz- és külügyre vonatkozó jelentésével, azonban ezek is alig fognak addig tárgyaltatni, mig a hadi budgettel foglalkozó albizottmány nem készül el munkálatával, a mi — legjobb esetben — több napot veend igénybe, annyivalinkább mert — habár részletek nem jutottak is köztudomásra — azt mondják, mikép a bizottság kebelében lényeges nézetkülömbségek nyilvánulnak.

Ez a mai helyzet rövid rajza.

A munka, valahányszor félbeszakittatik, — bármely téren — mindig nehézkesen indul meg ujra. Nem csekély feladat visszajutni az elhagyott kerékvágásba, de majd csak megindul ismét, mert van elég, s akkor böven lesz miről értesitenem ön t. olvasóit.

A történeti alap és az egyenjoguság.

Foglalkozzunk királyföldi belügyeinkkel

II.

(KNG.) A „szász levelek"-ben felhordott vádak nem újak, annyira elkopottak azok már az utóbbi évek folytán, hogy alig ha nem vala fölösleges őket hajuknál fogva ismét előrántani; van ugyan nehány ujabb cziczoma reájuk aggatva, de mindez csak foszlány, mi az ügy meztelen oldalát el nem takarja.

A „szász levelek" irójának nézete szerint a legujabb ideiglenes rendezés igaztalanságot követett el a szász nemzeten és megkárositotta a magyar állam és cultura érdekeit. E komoly vádak támogatására az hozatik fel, hogy Talmács és Szelistye fiókszékek N.-Szebenbe kebeleztettek, noha annak soha se képezték se jogilag, se tényleg kiegészitő részét; igy lett a hajdan „kizárólag" szász n.-szebenszéki képviseletből tulnyomóan román.

Ha Talmács és Szelistye — melyek az 1840-es évek tanodai geographiáiban is mint N.-Szebenszék fiókszékei szerepeltek — N.-Szebenszékbe kebelezése sérelmesnek tekintetik a „szász levelek" irója által, akkor nem az 1867 óta fennálló magyar kormány 1869—70 évi rendezését kellene e miatt vádolni, hanem V. László magyar királyt, ki e két uradalmat a hét biráknak adományozván, ez iránt kelt oklevelében igy szól: „Talmács és Latorvár királyi váraink Verestorony nevü határszéli őrtornyot és több falukat — — — a hét szász székhez örökre és visszavonhatlanul bekebeleztük, sőt ezennel bekebelezzük és hozzácsatoljuk" stb. Tehát akkor mondhatná valaki a magyar kormányról azt, hogy visszaélt a parlament adta szabadkézzel, ha az illető 26 községet elszakitotta volna a Királyföldtől; ott hagyván azokat, hová már az adományozó király kebelezte, méltán állithatjuk, hogy az id. rendezés eme momentuma lelkiismeretesen respectálta az oklevelek és törvényeken alapuló történelmi jogot, s a „szász levelek" példálódzása Marosszékre, Abaujra és Gömörre roszul alkalmazott hasonlat.

De az id. berendezés tekintettel volt az egyenjoguság követelményeire is, sőt szemelőtt tartá a Lipót hitlevél azon alapelvét, mely szerint a „különböző népiségek egymás mellett jobban megférhessenek." Ép ezért készitett helyet az egyenjoguság asztalánál azoknak, kik addig csak mint urbéresek részesültek a szász közigazgatás szelid malasztjaiban; tette pedig ezt ép azért, hogy nem vagyunk annyira tulbőségében a culturelemeknek, hogy „a fejlődés képeseket lekössük" és tette ugy, hogy a történeti kapcsolatot, melyre a „szász levelek" irója is hivatkozik, nem szakitá szét, meghagyván a fiókszékeket az illető anyaszéknél.

A mi azon fölvetett kérdest illeti, hát ezek a rokonaink, békében és egyetértésben élhetnénk. Szó sincs róla, szép dolog volna biz' az! Tengerészek, a kik az előtt még soha senkitől meg nem látogatott partoknál vetnek horgonyt, néha-néha megérik e kedvencz álom valósulását. A délsarki partokon tengeri oroszlánok várják és fogadják őket, oly komolyan, mint valami római szenátorok, mikor idegen hatalmak küldötteinek adnak audiencziát; pinguinek tipegnek elébök s felettök és körültök bámuló, kandi albatrosszok röpködnek. De fájdalom! e paradicsomi barátságos viszony helyreállitása köztünk és az állatok között ez idő szerint teljes lehetetlen: mert az ember hústáplálékra van utalva!

Ha egyrészt azzal vádoljuk magunkat, hogy az állatokat megsüljük, megfőzzük és megesszük, ugy másrészt e sulyos vád meggyengitésére szeliditő körülményeket is hozhatunk föl. A természet sokkal kegyetlenebb, mint mi. Ugyanis, mikor a forró Afrikában a folyamok kiszáradnak, a krokodilusok, vizi lovak és halak a mélyebb helyekre menekülnek, a hol még egy kevés viz maradt s a hol aztán csakhamar legnagyobb részök elpusztul. Hát a mi égaljunk alatt is a rosszabb évszakok nem ezer meg ezer állatot pusztitnak-e el? Egy-egy szigorubb tél után a természetvizsgáló csak azon veszi észre, hogy egyik vagy másik apróbb és gyöngébb állatnak egész fajtája kiveszett. Skócziában egyszer valamennyi snepf megfagyott, s azóta e madárfaj ott a legnagyobb ritkaságok közzé tartozik. S minő szomoru sorsa van az oroszlánnak agg korában! Ereje fogyásának első jelei abban mutatkoznak, hogy a futó gazellának nem képes többé a hátára ugrani, s a merész bivalylyal minden komolyabb összeütközést kerülni kénytelen. Csakis gyermekekre leskelődik, a kik az erdőben játszadoznak és a nőket rohanja meg. Mikor fogai még jobban eltompulnak és tagjai merevebbekké lesznek, már ekkor csak egereket fogdos és ezeket nyeldesi le labdacsok gyanánt, s gyomrának ürességét füvel tömi tele. Az arabok csalhatatlan jelekből tudják meg, hogy a rengeteg királya mikor szorult füre, s ilyenkor e hatalmas elenségöket, kitől nem félnek többé, lándzsáikkal ölik meg.

Egyes állatfajokkal barátságot kötöttünk, s ugy szólva házunkba és családunkba fogadtuk. De a madarakat valóságos vétek zöld erdei hazájoktól megfosztani. A czivilizált nemzetek törvényhozó testületeitől még mindig hiába várjuk, hogy a szabad természet e kedves apró

A „Kol. Közl." eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten jan. 11. 12 óra 30 p. délután.
Érkezett Kolozsvárra jan 11. 1 óra 20 p. délután.

A francziák keleten az Oignon folyónál győztek, szuronnyal űzték ki a poroszokat állásaikból. Állitólag Manteuffelt is megverte Faidherbe. Chancy serege 200,000 főre növekedett.

Legujabb táviratok.

Berlin, jan. 9. Versaillesből jelentik e mai napról: A Chanzy ellen nyomuló hadoszlopok e hó 7-én, heves csaták között eljutottak Nogent-Rotrou, Sarge, Saviguy és Lachartre helyekig.

Versailles, jan. 9. A párisi erődök lövése tegnap élénken folytattatott. A Montrouge-erőd laktanyái lángba borultak. Már e hó 5-én elhatottak a gránátok a luxenburgi kertbe.

Franczia jelentések szerint a franczia éjszaki hadsereg vesztesége a f. hó 2-ki és 3-ki csatákban mintegy 4000-re és a németek vesztesége állitólag 9000-re tétetik. Ennek ellenében az első német hedtest jelentései e hó 2. és 3-án igy constatálják: 11 tiszt és 117 ember halott; 35 tiszt és 667 ember sebesült, 2-6 ember hiányzik.

Párisból jelentik, hogy Trochu a hivatalos lapban egyetértésre hiv fel. A felelősség kevesbitése végett véleményező haditanácsot állitott fel, mely 3 ministerből és 3 tábornokból áll. Élelmi szer bőven van, ugy hogy utalványok élelmi szerekre márt. 15-ig adathatnak ki.

Bécs, jan. 9. Lyoni hirek szerint Bourbaki az első Loirehadsereggel Dijonon át Werder ellen indult. Egyidejüleg a lyoni hadsereg Besançonon át Belfort felé nyomul. A franczia hadsereg Arrastól délre ujjolag állást foglalt.

A Bécs, jan. 9. Belga lapok szerint Páris capitulatioja két vagy három hónap előtt nem várható.

A „Times"-nak Párisból dec. 29-röl kelt levele constatirozza, hogy a Rosny erőd nincs megrongálva; annak ágyui nem válaszoltak, mivel a tüzérség a kazamátákban van.

Versailles, jan. 6. Manteuffel veszteségei 4000 emberre rúgnak, miért is erősbitést kért; ép ugy Frigyes Károly; azonban mindkettőnek azt válaszolták, hogy kérelmök teljesitése lehetetlen.

Brüssel, jan. 7. A franczia északi sereg a jobbszárnyon és a centrumban történt előnyomulásával teljessé tette győzelmét a németek felett. Lillebe 2000 német fogoly érkezett, honnan tovább szállittattak a tengerpartra.

A felnőttek tanitása Szamosujvártt.

Csak azon nemzet, azon polgárzat, mely a müveltség és tudományok iránt érdekkel viseltetik, számithat hosszu életre, . . .

Örömmel nyulok tollhoz, hogy Szamosujvár város életrevalóságának egy legujabban tanusitott jelét a tek. szerkesztő ur szives engedelmével e becses lapok hasábjain hozzam nyilvánosságra.

A tanodai igazgatóság, a vallás és közoktatási ügyér ur ő nagyméltóságának legujabb rendeletét, mely a felnőttek tanitását rendeli el, következő felszólitással — melyből a városi hatóság egy-egy nyomtatott példányt közegei által minden házhoz juttatott — hozta e város összes lakói tudomására: (A „felszólitás"-ból van szerencsém egy példányt ide zárni, kérem a tek. szerkesztő urat sziveskedjék azt ide iktatni.)

Felszólitás.

Szamosujvár sz. kir. város és vidéke tisztelt lakosaihoz.

A magyar kir. vallás- és közoktatási minister ur ő nagyméltósága 27,419 szám alatt kelt kegyes intézményével a „felnőttek tanitása" érdekében azon ismeretekből, melyeket a jelenkor igényei minden egyéntől megkivánnak, az országban több helyütt tartandó előadások rendezését határozta el. Ilyen előadásokat rendeztet e nemes város kebelében is, melyek jövő 1871-ik év január 2-án veszik kezdetöket és tartamuk a téli időnyre terjed ki. Az előadói tisztet Bárány Lukács, Szongott Kristóf és Esztegár László gymnasialis tanárok vállalták magukra. . . Az előadások következő tantárgyakból fognak tartatni:

Hazai történelem és általános földrajzból, előadó t Bárány Lukács. Természettan, vegytan és természetrajzból (állat-, növény-, és ásványország) előadó: Szongott Kristóf. Számtan, köovyviteltan, polgári ügyiratok és a váltótörvény főbb pontjainak ismertetéséből előadó: Esztegár László. Hetenként 6 előadás fog teljes világitás és fütés mellett felváltva a gymnasium egyik alkalmas termében tartatni; előadási óra minden nap, a szombat kivételével; estve 6—7-ig és pedig ily rendben:

Minden vasárnap és szerdán tart előadást: Bárány L.
Minden hétfőn és csütörtökön tart előadást: Szongott K.
Minden kedden és pénteken tart előadást: Esztegár L.

Midőn a nagyszerü áldozatot, melyet az ország a közmivelődés oltárára tesz, e nemes város és vidék tisztelt lakosaival tudatnók, egyuttal az előadások minél tömegesebb hallgatására is tisztelettel felszólitjuk.

Ragadják meg a kinálkozó kedvező alkalmat, mely a felnőttektől az előadások szorgalmas látogatásán kivül semmit sem követel . . miután az előadások dijmentesek.

E polgárzat, meg vagyunk győződve, nem fogja magát más városok által e tekintetben sem aránylag tulszárnyaltatni engedni, és ez alkalommal is nemcsak azt fogja bebizonyitani, hogy az igaz, szép és jó eszméi érdeklik, hanem fogékonyságáról is az ismeretek iránt fényes bizonyitványt fog maga magának kiállitani.

Szamosujvár, deczember 22-én 1870.

Az örm. kath. gymnasium igazgatósága.

Megérkezett a várvavárt nap, mely a várakozást messze tulszárnyalta. Érdekesebb arczcsoportozatot alig lehet látni, mint a minőt január 2-ka nyujtott. A mint a tanteremhe nyitottam, meglepett a hallgatók diszes koszoruja; a polgárzat minden rétege, szép számmal képviseltetve, jelent meg a muzsák szerény lakában; öreg dalnokait védelmök alá vegyék. Hiába táradoztak nagy tekintélyü természettudósok, hogy az olaszokat e kis védtelen teremtmények irányában kiméletre birják. Sikertelen volt minden igyekezet; az olaszok maig is esküdt ellenségei mindennek, a mi tollakkal bir s a légben repül. A szép országban, hol „a czitromok virulnak," hol „a borostyán büszkén emelkedik föl s a myrthus némán borong," miként Göthe mondá, ugy gondolkoznak, mint a Tieck „czizmás kandur"-ja: „Mily szépen dalol a fülemile; hát még milyen pompás ize lehet!" Az angolok most már kezdik a halakat védelmezni; — persze azért, hogy később annál többet foghassanak. A pisztrangoknak és lazaczoknak legalább a vasárnapi nyugalmat meghagyják, hanem a rokákat most is a régi kegyetlenséggel üldözik. Egyébaránt az állatvilág egy idő óta egy angol folyóiratban ügyvédére talált. A lap czime: „The animal world, a monthly advocate of Humanity." (Az állatvilág, az emberiség havonként megjelenő ügyvéde.) Az állatokkal való emberiesebb bánásmódnak e prókátora bizonyára még akkor sem fogna tárgyhiányban szenvedni, ha nem havonként, hanem hetenként jelennék meg.

Peregrin.

TÁRCZA.

Az ember és az állatvilág.

Minő szomoru kinézése lenne a földnek, ha csak mi emberek volnánk egyetlen lakói, ha az erdőkből a csevegő madárkák, a rétekről a tarka pillangók, a patakokból és folyamokból az ezüst pikkelyü halak hiányoznának! A világ akkor hallgatag volna, mint egy festett kép, az erdők és lapályok, a hegyek és tavak unalmas, kiállhatatlan pusztaságokká alakulnának át, melyeket fölkeresni senkinek sem volna kedve, mert nem lennének többé vadászok, halászok, madarászok és pásztorok. Szerencsénkre az élet ajándékát nem csak mi élvezzük. Az embereknek valamennyi nemzetsége és törzse csak egy maroknyi teremtmény ama milliárd meg milliárd élő lénnyel szemben, melyek a légben, vizben, vagy a földön laknak. A költők sokat ábrándoztak már a felől, hogy milyen szép volna, ha mi, a teremtés urai, az állatokkal, melyek Darwin és Vogt szerint utoljára is

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

ugy mint ifju, férfiak mint nők vetélkedve siettek érvényt szerezni azon tapasztalás igazolta állitás helyességének, hogy „az ember észlényiségénél fogva a művelődés és tudományosodásnak minden korban termékeny talaját képezi.“

Alig hangzottak el az előadó tanár ajkairól megnyitó beszédének ezen szavai: „. . . népünk leküzdve a kezdet nehézségeit, minél hamarább át fogja látni ezen nagy horderejü intézmény fontosságát, szükségét . . . azonkivül, remélem, hogy tisztelt hallgatóim rábeszélésének is sikerülni fog dicséretes példájuk követésére még másokat is birni“ — és már az előadások másod, harmad napján a remény, minek csak tartozkodva adott kifejezést, az első órán az előadó, valósulni kezdett, ugy hogy most már a tanterem alig képes az előadásokra megjelenő hallgatók nagy számát befogadni. Ha az érdekeltség ezután is ily fokozodó mérvben fog mutatkozni (nyilvánulni,) akkor az igazgatóság más tágosabb helyiségről fog gondoskodni; legjobb lesz talán (?) a város tanácsterme, melyet derék főbiránk ajánlott, ki — mellesleg legyen mondva — minden előadási órán jelen volt és igy a szent ügynek közvetve szolgálatot is tett becses megjelenésevel, mert mindig igaznak marad, hogy: „a példa vonz.“ Egy tanügyi képviselő.

Megnyitó beszéd.

(october 31-én 1870-ben)

a székely-kereszturi állami tanitóképezde ünnepélyes megnyitása alkalmából elmondotta Gyertyánffy István, a székely-kereszturi állami tanképezde igazgató tanára.

A jó siker iránti hitem támaszkodik harmadszor Keresztur városának és az egész széknek erkölcsi és anyagi támogatására.

Az eddigelő ez ügyben kifejtett buzgalom és áldozatkészség zálogul szolgál nekünk arra, hogy intézetünk ezen közvetlen környezete képes lesz felfogni és méltányolni azon kiváló szellemi s anyagi hasznokat, melyekben egykoron e képezde által első sorban fog részesittetni; reméljük tehát, hogy mindeut el is fog követni az iránt, hogy ez az ide ültetett csemete egykoron erőteljes élőfává nőhesse ki magát. Ezt a védő, gyámolitó, gondozó behatását a külső környezetnek mindenekelőtt az ezen képezde mellé kinevezett igazgató tanács fogja gyakorolni. A kereszturi állami tanitó-képezde ugy hiszem e tekintetben is igen kedvező jóslatok mellett kezdi meg a maga pályafutását. Már is volt alkalmunk meggyőződni afelől, hogy a köztiszteletnek ama kiváló fokával biró egyénei, kiket igazgató-tanácsunkban tisztelni szerencsénk van, nem csak üres czimnek tekintik kineveztetésüket, hanem valóban igyekeznek is felfogni és betölteni szép hivatásukat. Adja Isten, hogy az a meleg érdeklődés és szép buzgalom, melyet eddigelő hivatali állásukban kifejtettek, ne csak az ujdonság ingerében vagy egy specialis kereszturi zughazafisagban és helyi vagy magán önérdekben lelje indokolását. Nem ilyen támogatás, nem eféle környezet az, a mi nekünk életet és erőt fog kölcsönözni. Egy ilyen környezetben csak tengődni fogna az intézet, de nem virulni és gyümölcsözni. Egy fölötte szép és fontos szerep várakozik az igazgatótanács tagjaira, s ez: közvetitő lenni ez intézet, s az élet, a külvilág között. Vajha sikerülne nekik megfelelni ennek a szép elhivatásnak. A közérdekeltség a mi életelemünk; ez képezi a mi hatásunk mérlegét. Mert uraim, ha mi nem fogunk tudni kihatni az életre, akár a minket környező nép kibolygathatlan apathiája és erkölcsi marasmusa miatt; ha maga e város és vidéke az intézet hasznait csak e szegény tanulók által itten elköltendő fillérek erejéig mérlegeli; ha ez az intézet csak addig és azoknak kell, mig van valami ingyen — ez az ösztöndij — elkapkodni való, szóval ha csak geographiai diszitményül fogunk e vidéknek szolgálni, akkor uraim tegyünk le mindenről s ne ámitsuk magunkat oknélkül, hanem aludjunk tovább a sötétségben.

Hála Istennek, még eddigelő nem igen lehet okunk panaszkodni a közérdekeltség ellen. Daczára annak, hogy a hazai sajtó azon része, mely az erdélyi magyarság érdekeinek képviselését tüzte ki zászlójára oly meghatározhatlan közönnyel, hogy ne mondjam urias lenézéssel viseltetett az erdélyi magyar állami tanitóképezdék megalakulása iránt, mintha nem is egy circus vagy lófuttatásról — mert ezek már első osztályu ujságirói themák — hanem valami majom- vagy ebidomitó intézet felállitásáról lett volna szó, daczára mondom, ezen fölötte sajnálatra méltó kedvezötlen körülménynek, a vidék közérdeklődésének akkora és olyan jeleivel találkozik ez az intézet, mely felyülmulja minden ebbeli reményeinket. Ma a legelső tanév megnyitásának küszöbén már közel hetven növendék várakozik tanelőadásaink megkezdésére. Mindenesetre oly szám ez uraim, melylyel kevés megnyiló képezde fog dicsekedhetni a két magyar hazában.

Reméljük hát e tekintetben is a jobbat, s ne tulajdonitsuk ezt a már is szépen mutatkozó érdekeltséget csupán az ujdonság ingerének. E város derék polgárságának rokonszenvét intézetünk iránt még ezután akarjuk inkább kiérdemelmi és pedig azon közvetlen szellemi haszon által, melyet intézetünk gyakorló iskolája által fogunk nyujtani. Reméljek, hogy azon közelebbi érintkezés, melyben ez iskola által a szülőkkel lépni fogunk nem csak bensővé fogja tenni a köztünki viszonyt, hanem az lényegesen be is fog folyni ezen uj néptanitó képzési intézmény népszerüsitésére.

Legkiválóbban számitunk azonban az ezen városon és vidéken létező tanárok és tanitók collegialis testvéri hajlamaira, barátságára és erkölcsi támogatására. Ez az intézet csak nagyon hiányosan oldaná meg feladatát, ha elzárva magát e vidék iskoláitól, tudós elvonultságban akarná körül venni magát a neveléstani elméletek circulusaival. Nem, nekünk itten tán inkább mint bárhol egyébütt szükségünk van igénybe venni a társulás emeltyüjét azon roppant terhekkel szemben, melyekkel feladatunk összekapcsolva van. Testületi szellemre van szükségünk, még pedig nemcsak az ugynevezett magasabb állásu és fizetésü tanitók között, hanem fel kell emelnünk magunkhoz a mi szellemi és anyagi inségben sinlő néptanitó testvéreinket is itt a környékben. Ezen kifejtett testületi szellem segélyével kell megvédenünk és helyre állitanunk néptanitóink társadalmi állásának méltóságát. E társulás által egyszersmind egy olyan szellemi factorrá is kellene itten tömörülnünk, mely a maga befolyását a közélet minden irányulatában mivelőleg tudja érvényesiteni Világitsunk a mennyire tudunk s a mennyire csak lehet! Legyünk azon, hogy tanitói nevünket megtartsuk és érvényre emeljük, ne csak az iskolán belöl, hanem azon kivül is. Nagyrabecsült tanárai és tanitói e városnak és vidéknek, fogadják el a testvéri jobbat, melyet mi a sz.-kereszturi állami tanitóképezde tanárai nyujtunk ezennel Önöknek. Hadd jöjjön létre köztünk ama szent szövetség a nemzeti cultura közös zászlója alatt, mindenekelőtt engedjék meg nekem, hogy képezdénk jövőjébe vetett jó reményeim egy részét előre is erre a testvéri frigyre épithessem. (Folyt.)

Legújabb távirat.

Vieux-Chateau-Tournel, jan. 9-én. A poroszok minden erőfeszitései meghiusultak, elveszték Villesenec-nél positióik kulcsát; a francziák szuronnyal foglalták el azokat; a heves csata egész nap tartott, a francziák fényes győzelmet arattak.

UJDONSÁGOK.

— **A területi hadosztályok** szervezése közel kilátásban; a „P. Ll.“ szerint ez ügyben utazott legközelebb Becsbe a ministerelnök gr. Andrássy és Kerkápolyi pénzügyminister.

— **Eötvös József** br. közoktatási minister egészsége, mint örömmel értesulünk, jobbra forduli, a népnevelésünkre nézve oly fontos munkásságát nem sokára ismet megkezdendi a t. minister.

— **A vallás és közoktatási** minister, 1870. nov. folytán 25 gazdasági szaktanitó jelöltnek és 22 tanitó képezdei tanárjelöltnek egyenként 1000 frt államsegélyt engedélyezett, hogy egy évig külföldi megfelelő intézetekben magokat az illető tanárságra elméletileg és gyakorlatilag kiképezhessék.

— **Lapunk** mult számában emlitettük, hogy egy derék hazánkfia **huszanöt darab aranyot** ajánl fel jutalmul a szerkesztőségünkhez beküldendő Szépirodalmi művek legjobbikára. A feltételek megszabása reánk levén bizva, a már elmondottakon kivül még következőket juttatjuk köztudomásra: a pályamü lehet akár vers, akár proza, csakhogy legalább két iv (kéziratban) terjedelmü legyen s ne terjedjen hosszabra mint 10—12 iv. A pályaművek f. év május végéig okvetlen beküldendők, mert az elkésetteket nem sorozzuk a pályázók közé. Minden munka lepecsételt jeligés levélkével látandó el, melyben a szerző legyen megnevezve. Csak a nyertes dolgozat jeligés levele fog fölbontatni, azonban az idegen beküldöttek közül a jobbakat lapunk tárczarovatában is közre adjuk. A munkák érdemleges megbirálására pedig egy szakértő biráló bizottmányt fognnk alakitni

— **A határőrvidéken** Varasd vidéke és a polgárositásra kijelölt többi terület a napokban kapta meg a lefegyverzési rendeletet.

— **A budai királyi palotát** a „Hon“ értesülése szerént meg fogják nagyobbitani. A terv az volna, hogy a jelenlegi királyi palota csak egy szárnya legyen az egésznek; ehhez hasonló épittetnék tehát a fegyvertár helyére, — s a két házig — a pesti arczvonalban — valami kiválóbb, de egész épitészetének megfelelő középület kötné össze.

* **Birósági szervezés.** Az igazságügyministeri körrendelet a járásbiróságok iránt teendő javaslat tárgyában január 9-én az illető törvényhatóságoknak megküldetett. Erdélyre nézve az ottani királyi biztos kéretett fel saját belátásához és a helyi viszonyokhoz ugy intézkedni, hogy a képviselőház bizottságának tervezetében foglalt törvényszékek és járásbiróságok területkörének megállapitására nézve f. évi márczius hó végéig oly javaslat birtokába jusson az igazságügyminister, mely mind az érdeklettek óhajának, mind pedig az igazságszolgáltatás czéljainak lehetőleg megfeleljen.

— **A kolozsvári ügyvédegylet** folyó hó 14-én d. u. 5 órakor rendes gyülést tart, melyen Dr. Fischer Lajos tanulmányát az ügyvédség rendezéséről fogja felolvasni. Az egylet rendes gyülései nyilvánosak.

— **Tekintve azon körülményt,** hogy a városi lakósok nagy része nélkülözi azon ismereteket, melyek a jelen kor igényeihez képest megkivántatnak, hogy választott életpályájukon sikerrel működhessenek s haladhassanak, - ezen hiányon segitendő a közoktatási m. kir. minister úr ő nmltga legczélszerübbnek találta, hogy a felnőttek számára téli hónapokon át az életkereseti ágaknál leginkább szükségelt ismeretek köréből alkalmas modorban összefüggő előadások tartassanak. A Kolozsvártt létező három hitfelekezet középtanodáinak tanárai f. hó 9-én Páll Sándor tanker. főigazgató elnöklete alatt tartott értekezletben azon megállapodásra jöttek, hogy ezen középtanodáknak tanárai egyesülvén, az előadásokat felsőbb jóváhagyás reményében f. évi február hó 1-n megkezdik. Az előadások az estvéli órákban történnek. Az előadando tantárgyak következők lesznek: számtan, földrajz, természetrajz, vegytan, természettan, könyvitel, nyelvtan, ügyiratok szerkesztése és esetleg oktatás a gazdászatban, kertészetben és oltásban. A fennebbi tantárgyak előadására a következő tanár urak vállalkoztak: Benczédi Gergely, Géczi Benedek, Jancsó Lajos, Kocsi Károly, Parádi Kálmán, Zámbó János. Az egyes vagy az összes előszámlált tantárgyakat hallgatni óhajtók ezen rendkivüli tanfolyamra beirathatják magokat Páll Sándor tank. főigazgató ur hivatali helyiségeiben (bel-tordautcza, Seminarium épület) reggeli 9 órától 12 óráig.

— **A Kolozsvártt** felállitandó honv. zenekar javára újabb időben ismét a következő összegek érkeztek be a kerületi parancsnoksághoz, melyért az utóbbi az ügy nevében köszönetet mond: Nemes Három- és Miklósvár törvényesen egyesült székek községeiben Gróf Kálnoky főkirálybiró úr által gyüjtetett 239 frt. 32 kr. A „Kolozsvári Közlöny“ szerkesztőségénél begyült s ide áttétetett 102 frt. o. é. Kolozsvártt, 1871 január 8-án. Taubler, főhadnagy.

— **Tisztújitás.** A természettudományi társulat 1871 január 4-én tartott tisztujitó közgyülésen a következő tisztikar választatott meg. Elnök: Sztoczek József, alelnökök: Than Károly és Szily Kálmán, első titkár: Lengyel Béla, másodtitkár: Petrovits Gyula, könyvtárnok: Somogyi Rudolf, pénztárnok: Egresy Rezső. Választmányi tagok (betürendben): Abt Antal, Balogh Kálmán, Dapsy László, báró Eötvös Loránd, Frivaldszky János, Hantken Miksa, Hirschler Ignácz, Jedlik Ányos, Jendrassik Jenő, Jurányi Lajos, Klein Gyula, Kondor Gusztáv, Korányi Frigyes, Krenner József, Kriesch János, Kruspér István, Margó Tivadar, Molnár János, Nendtvich Károly, Say Mór, Szabó József, Szontágh Miklós, Wartha Wincze és Xántus János. Miről az érdeklettek tisztelettel értesittetnek. A közgyülés rendeletéből. Pest, 1871 január 5-én. Közli: Lengyel Béla, titkár.

— **A f. évi** február hó 14-én tartandó jógászbálra a rendező bizottság megalakult. Tagjai következők: elnök Lázár Aurél. Alelnök: Bányai György. Pénztárnok: gr. Teleki Géza. Jegyző: Móricz Gyula. Ellenőrök: Rettegi Sándor s b. Jósika Gyula. Bizottsági tagok: Szörcsei Gábor. Baranyai Béla, Ábrahám Antal, Gruber József, Nagy Géza s Kiss József. A bizottsági tagok neveiből itélve, reményleni lehet, hogy az idei jógászál fényre nézve nem fog a mult évieknél hátrább állani.

— **A csillagkeresztes nőrend** a lefolyt évben 16 tagját veszité el halál által, és pedig 4 herczegnőt, 8 grófnőt és 4 bárónőt

↔ **A farsang** nálunk rendesen minden évben a kisdedeknek is terem örömrozsákat. E részben nagy érdeme van Szvatek György városunk jó hirben álló s valóban derék tánczmesterének, ki ez idén is jan. 21-én a redout termében tánczmulatságot rendez a növendék lyányok és fiak számára. Belépti jegyek naponta délelőtt 11—12 óráig Szvatek b.-középutczai szállásán, Dr. Szőcsné házánál válthatók 1 forintjával.

— **Szinházi hirek.** Luigi Ceresa a pesti nemzeti szinház volt tenoristája pár vendégszerepre körünkbe érkezett. Egressy Ákos, kiről némely lap már azt ujságolta, hogy Francziaországba készül franc-tireurnek, Székes-Fehérvárott vendégszerepel. A pesti nemzeti szinház igazgatósága a budai szinkört hat hétre t. i. a nemzeti szinház nyári szünnapjaira valamelyik jeles vidéki szintársulatnak óhajtaná átengedni. Pesten egy uj szini tanoda létesitésén működnek.

— **Kimutatása** a magyar-keleti vasut üzleti bevételeinek. Nagy-várad-kolozsvári részvonal, 20 mérföld. 1870 decz. hóban utasok száma 10365. Podgyász, gyors és teher áruk 132797 v. m. Bevételek személyekért 13136 ft 32 kr. podgyász és gyors szállitmányokért 1509 ft 86 kr. teherárukért 31644 ft 14 kr. összesen 46290 ft 32 kr. September 7-től november 30-ig utasok 40121. pod. és teh. ár. vámm. 346035. bevét. szem. 59514 ft 03 kr. pod. és gy. száll. 5200 ft 86 kr. teh. 86639 ft 99 kr. össz. 151354 ft 88 kr. Összesen utas. 50486. Pod. gy. és teh. vámm. 478832. Bevét. szem. 72650 ft 35 kr. pod. és gy. szál. 6710 ft 72 kr. teher. 118284 ft 13 kr. össz. 197645 ft 20 kr. Pesten, 1871. január 6-án A főigazgatóság.

— **Karagyorgyeits György** hg. pöre jan. 11. volt a királyi táblánál másodbirói itélet alá kerülendő.

— **A n.-enyedi** önsegélyző egylet alapszabályai megerősitettek.

— **Szerdahelyszék:** Macellariu Illést és Macellariu Jánost választá meg egyetemi követeivé.

— **A kolozsvári pinczér-egylet** ezennel felkéri minden pártoló és rendes tagjait pénteken, január 13-án tartandó közgyülésére minél számosabban megjelenni. Teendők: Évi számadások megvizsgálása, elnök, pénztárnok és ellenőrök választása, továbbá a tagok inditványai. Gyüléshely Tauffer János ur lakásán reggel 10 órakor.

(Necrolog.) Lengyel Simon szathmári polgár és birtokos a maga, kiskoru gyermekei: Katalin, Mária, Ágoston, Lucia, Erzsébet, Rozália; ugy az elhunyt édes anyja özv. Wertán Istvánné szül. Lukács Katalin, testvérei: Mária és férje Lengyel István és gyermekei; néhai Erzsébet férje Vikol János és gyermekei: István, János, Luiza, Katalin és férje Tamási Tamás és gyermeke: Anna, valamint közel és távollevő vérrokonai és ismerősei nevében bánatos szivvel, sajgó kebellel jelenti, hogy forrón szeretett neje, illetőleg édes anya, a kedves gyermek, szerető testvér és rokon **Wertán Amália** élete 34-ik, boldog házassági szövetségük 13-ik évében nemes béketüréssel viselt hosszas szenvedés után gümőkorban f. hó 9-én estvéli $1/2$8 órakor egy szebb hazába költözött. A megboldogultnak földi részei f. hó 11-én délután 3 órakor fognak bel-tordautcza 122-ik sz. háztól a bánatos édes anya szállásáról az örök nyugalomra kisértetni, lelkeért pedig az engesztelő áldozat f. hó 12-kén délelőtti 10 órakor a t. p. minoriták egyházában megtartatni. Mely végtisztelet tételekre a fájdalmukban osztozók szomoruan meghivatnak. Kedves elhunyt! Temetni jöttem, letenni a föld alá megboldogult drága tetemedet, pusztán és árván hagyod a házat, melynek ezelőtt éke valál, búban édes anyádat, testvéreidet, rokonaidat és ismerőseidet, kiknek boldogságát, örömét képezted. Nem csak magad menél, elvitted hőn szerető férjed s árvákká lett gyermekeid vidámságát, el az édes anya, a család legszebb örömét és boldogságát, kik alig tudják e rettenetes csapást elviselni. Legyen könnyü a föld s áldó béke lengjen hamvaid felett! Adjon az ég vigaszt a megtört csüggedt szivcknek a túlvilági viszontlátás reményében, s adjon a korán hunyt poroknak örök nyugalmat ott künn a temető hideg hantjai alatt. Kolozsvártt, 1871 január 10-én.

Nemzeti szinház. Csütörtökön január 12-kén az első szinházi **„Álarczos bál.“**

Távirati tudósitás a bécsi börzéről.

Jan. 10-ről: 5% Metaliques 100 frt 57.25. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 66.35. Kamat 56.15. 1860. Kölcsön 94.20. Bankrészvény 737. Hitelintézeti részvény 200 frt 247.50. London 10 ft. st. 100 frt 23 1/4 kr 124.05. Ezüst 121.50. Cs. királyi arany 5.85. Napoleondor 20 frank 9.94.5/10.

Földtehermentesitési kötvények: Magyar 76.65. Temesi 76.25. Erdélyi 74.50. Horv.-Slavon 83.—.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

ÉP FOGAK!

A fogak és foghús tisztitására, épen tartására Dr. **Popp J. G.** gyakorló fogorvos (Bécsben, Stadt, Bognergasse Nr. 2.) **Anatherin-szájvize** alkalmasb minden más szernél, mivel semmi olyas nedvet nem tartalmaz, mely az egészségre károsan hatna, a fogak elodvasodását s rajtuk a borkő-képződést megakadályozza, megóv a fogfájdalmaktól és száj-sülytől, s e bajokat (ha azok már jelentkeznének) rövid használat után enyhiti, s azoknak véget vet.

Egy palaczk ára 1 frt. 40 kr. o. é.

Valódi minőségben kapható a következő raktárakban:

Kaphatók: Kolozsvártt **Wolff J.**, dr. **Hintz Gy.**, **Engel J.** és **Binder** gyógyszerészek és **Karvázy J.** Tordán: **Wolff** gyógysz. Désen: **Krémer Sámuel** és **Both** gyógysz. Déván: **Bosniaki** és **Gergely** s **Lengyel** gyógysz. Medgyesen: **Folbert** gyógysz. N.-Enyeden: **Oberth J.** gyógyszerész M.-Vásárhelyt: **Fogarassy D.** Szászvároson: **Leonhardt.** Sz.-Régenben: **Traugot** és **Wachner** Zilahon: **Weisz** gyógysz. Szilágy-Somlyón: **R. Tarsa** Ign. Szamosujvártt: **Placsintár** és **fia** gyógysz. Bethlenben: **Bernárdi** gyógysz. Tekében: **Wagner Holczer** gyógysz. K.-Fehérvártt: **C. Zangert** gyógysz. Balázsfalván: **C. Schieszl** gyógysz. Böszörményben: **Lányi J.** gyógysz. Nagy-Bányán: **Popp** gyógysz. Nagy-Károlyban: **Jellinek** gyógysz. Szinyér-Váralján: **Gerber** gyógysz. N.-Szebenben: **Sill Mih.**, **Müller** gyógysz. **Zöhrer, Steiner.** Brassóban: **Fabik** gyógysz., **Jekelius** gyógysz. Segesvártt: **Teutsch J. B. Misselbacher.** Beszterczén: **Dietrich** és **Fleischer**, **Torgovits Ed.**, **Nussbeck**, **Textoris G. M.** Gy.-Szt.-Miklóson: **Miko M.** Sz.-Udvarhelyt: **Beczási Ern.**, **Temmer E.** Brassóban: **v. Müller** gyógysz. urakánál.

(22) 1—3

HASZONBÉR.

Bethlen Aurél gróf bükkösi jószága jövő 1871. Szentgyörgy napkor haszonbérbe fog adatni. Bövebb értesülés alólirottnál.

Kolozsvártt, 1871 január 9-én.

Tompa Károly.

(20) 1—3

PAPIR

mintegy hatvan rizma eladó!

Az egész mennyiség, nagy alaku, teljesen ép, minden kellemetlen szag nélküli ivekből áll, melyek bárminő áruczikk göngyölésére biztosan használhatók.

Az elárusitás a kir. biztosi hivatal kiadó osztálya helyiségében f. év **január 24-ik** napján (kedden) délutáni 3 órakor megnyitandó árverés útján fog eszközöltetni, hol addig is az egész tömeg bármely napon délelőtti tiz és tizenkét óra közt megtekinthető.

Kolozsvártt, 1871 január 9-én.

Nyavalyatörésben (Fallsucht) szenvedőket

levél általi úton gyógyit a nehézkór valódi orvosa **Dr. Killisch O. Berlinben,** jelenleg Louisenstrasse Nr. 45. Eddigelé 100-nál több nyavalyatörőst gyógyitott meg. (9) 12/1 100—156

Ny. Gámán János örökoseinél Kolozsvártt.

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.